

як інституційна детермінанта розвитку сільських територій та аграрного підприємництва//Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2015. – №1.

7. Вовлечение населения в развитие сельских территорий / О.И. Пантелеева [и др.]; Под.ред. Пантелеевой О. И. Серия обучающих пособий «RUDECO Переподготовка кадров в сфере развития сельских территорий и экологии» М., 2012.

8. *Портер М. Э.* Конкуренция: учеб. пособ. / М. Э. Портер. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2000.

Лаврентьев М. М.,

с.н.с. відділу фінансово-економічного прогнозування
ДННУ «Академія фінансового управління»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сучасний період розвитку української економіки потребує активної участі держави як у формуванні інвестиційного середовища, так і у прямому інвестуванні, що потребує подальшого удосконалення бюджетної політики у напрямку підсилення її ролі у здійсненні бюджетних інвестицій [1, с. 195].

Модернізація економіки регіонів за допомогою бюджетних коштів, на сучасному етапі, потребує розроблення механізму ефективного перерозподілу коштів з державного бюджету місцевим. Результатом використання цього механізму перерозподілу коштів повинен бути позитивний зворотній зв'язок від вкладених коштів (рис. 1).

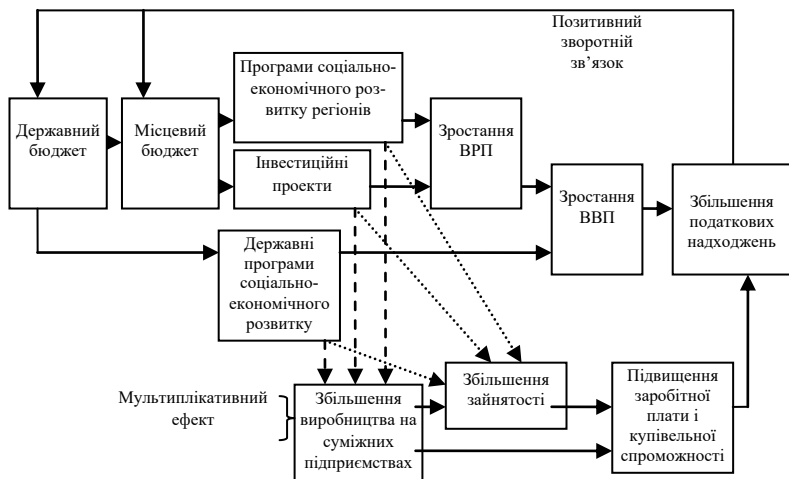

Рис. 1. Механізм ефективного перерозподілу коштів з державного бюджету зі створенням позитивного зворотного зв'язку та мультиплікативного ефекту

З рисунку видно, що кошти, направлені з державного бюджету до бюджетів розвитку місцевих бюджетів повинні мати цільове спрямування і витрачатись на виконання місцевих програм капітального характеру (інвестиційні проекти), результатом яких є відтворення виробництва або його модернізація, що в свою чергу збільшує обсяги виробництва і відповідно податкові надходження як до державного так і до місцевих бюджетів. Такий позитивний зворотній зв'язок надає можливість акумулювати в бюджетній системі ще більше коштів, які знову можна направити на виконання нових програм розвитку (інвестиційні проекти). Необхідно зазначити і про мультиплікаційний ефект від виконання цих

програм, тобто додаткового збільшення виробництва за рахунок суміжного виробництва як на власній території регіону так і за рахунок розвитку міжрегіональних зв'язків. Також, відбувається збільшення зайнятості, підвищення купівельної спроможності населення, що в свою чергу здійснює вигідними нові інвестиції. Тобто, збільшені зайнятість і попит, створюють вторинну, третинну і т.д. зайнятість і попит, тобто відбувається явище «поширення хвилі витратів».

Підвищення ефективності бюджетної підтримки регіонального розвитку залежить від чіткого та ефективного використання відповідних бюджетних інструментів (ДФРР, субвенції на виконання інвестиційних проектів та ін.). Наразі існує ряд проблем щодо застосування таких бюджетних інструментів. Серед головних можна виділити: відсутність універсальних критеріїв відбору інвестиційних проектів за різними бюджетними інструментами та розподілу коштів за ними; неузгодженість при фінансуванні проектів за різними інструментами; низька якість стратегічного планування та визначення пріоритетів щодо інвестиційних проектів на місцевому рівні; моніторинг впровадження інвестиційних проектів та незалежний аудит результатів їх реалізації не впроваджені.

Для вирішення вищезазначених проблем необхідно здійснити наступні кроки:

1. Запровадити стратегічне планування інвестиційних проектів, які фінансуються як з державного так і місцевих бюджетів:

- здійснити складання переліку пріоритетних проектів з урахуванням середньострокової бюджетної перспективи (так

званий план або програма державних інвестицій). Відбір проектів для фінансування з державного бюджету здійснювати на основі повної інформації про майбутні витрати на їх реалізацію та базовий обсяг фінансування портфелю поточних проектів;

– при плануванні капітальних видатків на фінансування місцевих інвестицій необхідно гармонізувати процеси формування місцевих бюджетів із регіональними інвестиційними пріоритетами (Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, регіональні стратегії розвитку до 2020 року) та національними стратегічними завданнями (Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», Програма діяльності Кабінету Міністрів України). Нині процеси планування, оцінювання та відбору проектів здійснюються в такий спосіб, щоб забезпечити можливість отримати фінансування завдяки їх лобіюванню політиками на шкоду економічному обґрунтуванню та місцевим (і загальнодержавним) завданням. Регіональні стратегії та встановлення граничних сум ресурсів у розрахунку на багаторічну перспективу є важливими заходами для поліпшення планування та кращого захисту інвестицій на місцевому рівні;

– вдосконалити механізм розподілу капітальних трансфертів, що базуватиметься на чітких формальних критеріях. Це дасть змогу запобігати політичним торгам і поліпшити прозорість і прогнозованість у розподілі ресурсів, призначених для капітальних видатків, серед органів місцевого самоврядування.

2. Здійснити уніфікацію методики оцінки та підходів до прийняття рішень щодо інвестиційних проектів, які фінан-

суються як з державного так і місцевих бюджетів. Необхідно впровадити вичерпні методологічні рекомендації щодо оцінки проектів відповідно до існуючих міжнародних підходів (удосконалити систему управління інвестиційними проектами в частині застосування аналізу вигод і витрат при підготовці проектів та їх відборі), посилити спроможність лінійних міністерств щодо розрахунку майбутнього обсягу капітальних видатків, розробити організаційні процедури оцінки інвестиційних проектів, створити систему підготовки та підвищення кваліфікації фахівців щодо здійснення оцінки проектів. Відбір інвестиційних проектів на місцевому рівні відбувається вкрай суб'єктивно. За відсутності системи аналізу вигод і витрат, порівняння проектів має по суті цілковито дискреційний характер. Оцінка проектів (шляхом проведення аналізу вигод і витрат) є критично важливою передумовою для досягнення більш високих рівнів продуктивності державних інвестицій. Наразі необхідно створити для органів місцевої влади достатньо стандартний документ (шаблон) з оцінювання проектів. Вказаний документ повинен містити методологію аналізу вигод і витрат та методику проведення оцінювання з чітко встановленими критеріями і схемою оцінок, що дасть змогу порівнювати інвестиційні проекти, які розглядатимуть місцеві органи влади.

3. Удосконалити організаційні аспекти та підвищити прозорість реалізації проектів: створити централізовану систему моніторингу для виявлення проектів з високим ризиком невиконання та своєчасне інформування керівництва; запровадити аудит великих за обсягом фінансування інвестиційних проектів після завершення їх інвестиційної фази;

поліпшити доступ громадськості до інформації про хід реалізації проектів.

Список літературних джерел

1. *Запатріна І. В.* Бюджетний механізм економічного зростання: [монографія] / Ірина Вікторівна Запатріна.- К.: Ін-т соц.-екон. стратегій, 2007. – 528 с.

Лищур І. М., д.е.н., проф., пр.н.с.,

Бондар Л. В., пр. екон.,

Махінько Р. Г., здобувач,

ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку Національної академії
наук України», м. київ

ФОРМУВАННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИРОДНИМИ РЕСУРСАМИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ДОСВІДУ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Згідно із сучасними інституціональними рамками, правомочності учасників природно-господарської діяльності в Україні в особі державних та регіональних органів влади, включно з муніципальними керівними органами та органами самоврядування територіальних громад, полягають у здійсненні від імені народу користування, володіння та розпорядження природними ресурсами. Однак існуюча система управління природокористуванням побудована таким чином, що в економіко-правовому полі держави не створено дієвих механізмів для повноцінної участі територіальних громад в управлінні наявними на їх теренах природними

© Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
«Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи», КНЕУ,
квітень 2017 р.